

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

الحاج داکتر امین الدین سعیدی

۱۵ دسمبر ۲۰۲۰

بسم الله الرحمن الرحيم

سورة المعراج

سورة معراج در مکه مکرمه نازل شده و دارای چهل و چهار آیت و دو رکوع می باشد.

۱

وجه تسمیه:

این سوره بدان سبب «معراج» نامیده شد که این فرموده الله تعالی: «تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ» [المعراج: ۴] در اولین آیات این سوره آمده است. طوری که متذکر شدیم، این سوره در مکه مکرمه نازل شده و مانند سوره‌های مکی، محور بحث آیات این سوره، درباره معاد، ترساندن و انذار مشرکان و مخالفان است. حالات کافران در قیامت و صفات خاص جنتیان و دوزخیان، بخش دیگری از آیات این سوره را تشکیل می‌دهد.

تعداد آیات این سوره:

تعداد آیات این سوره به چهل و چهار آیت می رسد.

تعداد کلمات آن دوصد و شانزده کلمه (با در نظر داشت اختلافات

علماء) و تعداد حروف این سوره به هزار و شصت و یک حرف می رسد. البته (با در نظر داشت اختلاف علماء در این باب).

موضوعات و مباحث مطرح شده در این سوره:

مهم ترین هدف این سوره یادآوری قیامت، عذاب الهی متوجه مشرکان و هشدار کافران می باشد.

ولی به صورت کل در این سوره می توان چهار بخش را به شرح ذیل ملاحظه نمود:

بخش اول: در بخش اول این سوره از عذاب سریع اشخاصی بحث به عمل می آورد، که آنان منکرین به برخی از دساتیر رسول الله صلی الله علیه وسلم می باشند. به طور مثال گفت: اگر این سخن حق است عذابی بر من نازل شود و این عذاب عملاً نازل شد. که توضیح آن در (آیات اولی و سوم این سوره) به عمل خواهد آمد.

بخش دوم: در بخش دوم؛ تعداد کثیری از خصوصیات قیامت و مقدمات آن و حالات کفار در آن روز، مورد بحث و بیان قرار خواهد گرفت، که این مبحث از: (آیت چهارم آغاز و الی آیت هجدهم ادامه خواهد یافت)

بخش سوم: در بخش سوم به تعریف برخی از صفات انسانهای نیک، انسانهای جنتی و دوزخی اشاره به عمل آمده است. (آیات نوزدهم تا سی و چهارم)

بخش چهارم: بخش چهارم این سوره موضوع هشدارهائی است به مشرکین و منکران، همچنان یک بار دیگر به مبحث موضوعات قیامت پرداخته، و آن را مورد بررسی قرار می دهد و بدینترتیب سوره به پایان خود می رسد.

ترجمه و تفسیر سوره

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدای بخشاینده و مهربان

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ (۱)

سائلی از عذاب واقع شونده پرسید. (۱)

«سَأَلَ سَائِلٌ»: درخواست کننده بر خود و قومش درخواست کرد.

می خواهم خدمت خوانندگان به عرض برسانم: تا زمانی که عذاب الهی نازل نشده، راه توبه و دفع عذاب با صدقه باز است، ولی عذابی الهی که در حال نزول است، راه نجاتی از آن نیست. طوری که پروردگار با عظمت می فرماید:

«بِعَذَابٍ وَاقِعٍ... لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ»

شان نزول آیت ۱:

۱۱۳۱- نسائی و ابن ابوحاتم از ابن عباس (رض) روایت کرده اند: نصر بن حارث گفت: خدایا! اگر این قرآن حق و از جانب تو فرستاده شده است، بر ما از آسمان سنگ ببار. در این وقت است که آیت: «سَأَلَ سَائِلٌ» نازل شد. (این حدیث حسن است، نسائی در «تفسیر» ۶۴۰ روایت کرده است. اسنادش به شرط بخاری است، در این اسناد منهل راستگوست و گاهی توهم می کند.

حاکم ۲ / ۵۰۲ از کاکاپش از سعید بن جبیر روایت کرده و گفته است: این حدیث به شرط بخاری و مسلم صحیح است، اما روایت نکرده اند. ذهبی در «تلخیص» گفته: این به شرط بخاری است. و سیوطی در «در المنثور» ۴ / ۴۱۵ می گوید: این را فریابی، عبد بن حمید، ابن ابوحاتم و ابن مردویه هم از ابن عباس روایت کرده اند. «زاد المسیر» ۱۴۸۶ به تخریح محقق.)

(تفسیر و بیان کلمات قرآن کریم تألیف شیخ حسنین محمد مخلوف و اسباب نزول تألیف علامه جلال الدین سیوطی).

۱۱۳۲- ابن ابوحاتم از سدی روایت می کند: نصر بن حارث در مکه گفت: خدایا! اگر قرآن حق بوده و از جانب تو فرستاده شده است بر ما از آسمان سنگ ببار، همان جا خدای بزرگ آیت «سَأَلَ سَائِلٌ» را در باره او نازل کرد. خدا در غزه بدر بر او عذاب فرستاد.

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ (۲)

این عذاب مخصوص کافران است، و هیچ کس نمی تواند آن را دفع کند. (۲)

شان نزول آیت ۲:

۱۱۳۳- ک: ابن منذر از حسن (رض) روایت کرده است: وقتی «سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ» نازل شد. گروهی از مردم گفتند: این عذاب بر که واقع خواهد شد؟ پس خدای متعال آیت «لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ» را نازل کرد.

(تفسیر و بیان کلمات قرآن کریم تألیف شیخ حسنین محمد مخلوف و اسباب نزول تألیف علامه جلال الدین سیوطی).

خواننده محترم!

در آیت مبارکه آمده است: اشخاصی که کافر شدند اگر تمام آنچه روی زمین است و همانند آن را داشته باشند تا برای نجات خود از مجازات روز قیامت تادیه نمایند، از آنها پذیرفته نخواهد شد و به عذاب دردناکی مبتلا خواهند شد. طوری

که قرآن عظیم الشان می فرماید: «إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَا تُقْبَلُ مِنْهُمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ». (آیت ۳۶ سوره مائده).

(به یقین کسانی که کافر شدند، اگر تمام آنچه روی زمین است و همانند آن، مال آنها باشد و همه آن را برای نجات از کیفر روز قیامت بدهند، از آنان پذیرفته نخواهد شد؛ و مجازات دردناکی خواهند داشت.)

مضمون و محتوای این آیت در سوره های «زمر» آیت ۴۷، سوره «رعد» آیت ۱۸، و سوره «یونس»، آیت ۵۴ نیز تذکر یافته است، منتها هر کدام با عناوینی خاصی بیان شده است: به طور مثال در سوره «زمر» می فرماید: «وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا...»، و در سوره «رعد» می فرماید: «وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ...»، و در سوره «یونس» می فرماید: «وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ...» که البته قابل ارجاع به معنا و محتوای واحدی است که به صورت کل، نهایت تأکید در مسأله مجازات‌های الهی را می رساند، که این مجازات با هیچ سرمایه و قدرتی از سرمایه ها و قدرت های جهان او را از این مجازات نجات داده نمی تواند، یگانه چیزی که موجب و عامل نجاتش از عذاب آخرت می شود همانا: ایمان و تقوا و جهاد و عمل صالح است.

«وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدُوا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَبَدَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ» (اگر ستمکاران تمام آنچه را روی زمین است مالک باشند و همانند آن بر آن افزوده شود، حاضرند همه را فدا کنند تا از عذاب شدید روز قیامت رهایی یابند و از سوی الله برای آنها اموری ظاهر می شود که هرگز گمان نمی کردند). (سوره زمر/ ۴۷)

پروردگار با عظمت ما در (آیت ۳۷، سوره مائده) در جد و جهد کافران در نجات از عذاب دردناک جهنم می فرماید: «يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنْهَا وَ لَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ» (آنان می خواهند از آتش دوزخ بیرون آیند در حالی که از آن بیرون آمدنی نیستند و برایشان عذابی دائم و پایدار است).

بلی عذاب کافران در جهنم ابدی بوده و سزای اعمال خود را می بینند، طوری که می فرماید: «وَ بَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَ حَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ» (و در آن روز) برای آنان بدی آن چه (در دنیا) کسب کرده اند روشن خواهد شد. و آن عذابی که به مسخره می گرفتند آنان را فرا خواهد گرفت).

از فحوی آیات متبرکه فوق می توان به چهار استنتاج درباره مشرکان و ظالمان دست یافت:

اول: این که بوضاحت دریافتیم که شدت و وحشت عذاب الهی در آن روز، به قدری زیاد و با قوت است که اگر دوزخیان دو چندان تمام ثروت و اموال روی زمین را در اختیار داشته باشند، حاضر اند همه را تادیه نمایند، تا خود را از این عذاب دردناک و شدید نجات دهند، ولی از این غافل اند و نمی فهمند که در آنجا معامله صورت نمی گیرد.

دوم این که: انواعی از مجازات الهی که هرگز در فکر آنها خطور نمی کرد در برابر آنان ظاهر می شود.

سوم این که: سیئات اعمالشان در برابر آنها حضور پیدا می کند و تجسم می یابد.

چهارم این که: آنچه را در مورد معاد شوخی می پنداشتند به صورت واقعیت عینی دریافتند و آن را به چشم سر ملاحظه نمودند، و به واقعیت دریافتند که تمام درهای نجات، به روی آنها بسته می شود. واقعاً روز قیامت، روز کشف و ظهور است و تمام اسرار آشکار می شود.

مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ (۳)

[این عذاب] از سوی الله ذی المعارج است. (۳)

«ذِي الْمَعَارِجِ»: صاحب آسمانها، جای بالا رفتن فرشتگان.

تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ (۴)

که فرشتگان و (نیز) روح در روزی که به اندازه پنجاه هزار سال است به سوی او بالا می روند. (۴)

«تَعْرُجُ»: بالا می رود. صعود می کند.

«تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ»: فرشتگان از این مدارج بالا می روند.

«الرُّوحُ»: جبرئیل.

«يَوْمٌ»: مراد مدت و زمان است. برخی آن را روز قیامت دانسته اند.

«خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ»: ذکر پنجاه هزار سال در این سوره و یا ذکر هزار سال در سوره سجده، همه این عدد در آیت ها

برای تکثیر است.

«فِي يَوْمٍ»: در روز قیامت.

ادامه دارد